

- INTERVIEW -

Zingen als zingeving

Zangeres Jessica Manuputty wil het liefst heel Nederland raken met lagu-lagu, Molukse traditionele liedjes. De songs kunnen heel vrolijk zijn, maar het zijn vooral heimwee-liedjes. 'De muziek vertelt ons verhaal en helpt ons al generaties lang onze bijzondere geschiedenis te begrijpen en verdragen.'

Tekst: Patricia Jacob // Beeld: Vera Arnoldus

En van de liedjes die Jessica Manuputty van haar oma Soes heeft geleerd gaat over een jonge mango. 'Die sappige, zoete vrucht is een metafoor voor een jong, knap meisje dat alle mannen helemaal gek maakt. *Manga muda manis* is een vrolijk liedje. Mijn oma zong het altijd. We hebben het zelfs gezongen op haar uitvaart.' De song staat op Jessica's tweede solo-album, waarvoor ze onlangs de studio in ging. Waarschijnlijk komt het album eind deze zomer uit. Ze hoopt dat ze kort daarna weer liveoptredens kan doen.

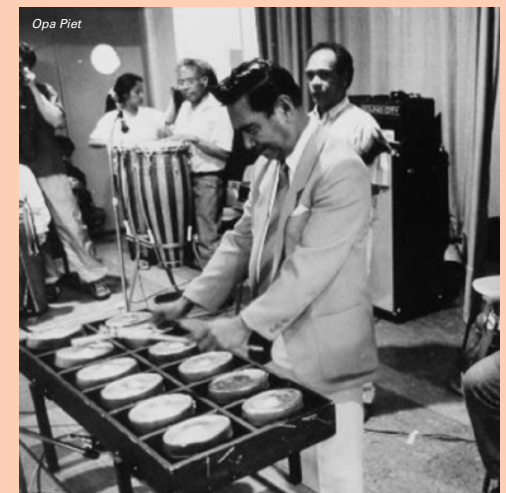
Het album is een vervolg op haar eerste solo-album, dat in 2017 uitkwam. Op beide platen zingt ze *lagu-lagu*, Molukse traditionele liedjes. 'Als je opgroeit in een Moluks gezin zijn lagu-lagu iets heel vanzelfsprekends,' zegt Jessica. 'Of het nou een verjaardag, begrafenis of trouwerij is: de muziek wordt altijd gespeeld en als kind leer je zodra je kunt praten, mee te zingen.'

Voordat ze debuteerde als soliste had ze al flink wat meters gemaakt in de muzikscene. Jessica is aan het Utrechtse conservatorium opgeleid tot jazz-zangeres. Nadat ze daar in 2008 cum laude was afgestudeerd, werkte ze als freelance zangeres voor onder anderen Karin Bloemen, Barry Hay en het Metropole Orkest. Van 2013 tot 2017 zong ze in de liveband van Jelte Tuinstra, beter bekend als Jett Rebel. Met deze

gelauwerde artiest stond ze op alle grote festivals: North Sea Jazz, Pinkpop, Lowlands, Sziget in Boedapest. Naast haar optredens werkt ze als zangdocent in haar eigen lespraktijk én op de docentenopleiding van het Amsterdamse conservatorium. Muziek is belangrijk voor haar. Sterker nog: 'Muziek is mijn zingeving. Het is datgene waar ik heel blij van word. De liefde voor muziek kreeg ik van huis uit mee.'

VERTEL!

'Mijn opa Piet trad op, net als mijn ooms. Toen ik wat ouder was, trad ik op met familiebandjes – funk, soul. Bij ons thuis in Lunteren werd altijd veel muziek gedraaid. *A Little Tear* van Sara Vaughn, *Love's in Need of Love Today* van Stevie Wonder, véél Miles Davis en Prince. Als tiener heb ik het album *Colour me Forever* van Julya Lo'ko grijsgedraaid. Daniel Sahuleka is een andere Molukse favoriet. Als klein meisje was ik gefascineerd door Mariah Carey en zong ik elke ad-lib (versiering, red.) mee. Met mijn moeder en zus zong ik vaak meerstemmig. Mijn zus hoog, mijn moeder laag. Ik deed de middenpartij. Mijn moeder begeleidde ons op de gitaar. Geregeld zongen we lagu-lagu. Toen ik iets ouder werd, snapte ik dat die liedjes meestal gaan over heimwee en verlangen naar een plek die ooit thuis was. De muziek vertelt ons verhaal en helpt ons al generaties lang onze bijzondere geschiedenis te begrijpen en verdragen. Door deze liedjes samen te spelen voelen wij ons verbonden. Hoof of zing ik lagu-lagu, dan ben ik thuis, waar ik ook ben.'

HOE KREEG JE DIE HEIMWEE MEE?

'Er werd niet echt over gepraat. Je weet het gewoon. Of ik nou praat met Molukkers van mijn generatie of met jongere Molukkers; iedereen snapt waar onze voorouders mee hebben geworsteld. Het is een collectief gevoel van verdriet dat van generatie op generatie overgaat. Door de jaren heen is dat verdriet wel minder rauw geworden; het is wat afgekalfd. Maar die heimwee leeft nog steeds onder Molukkers. Je krijgt het mee in je opvoeding: *pulang ke Ambon*, hoorde je dan, teruggaan naar Ambon. Als kind wist ik al dat ik thuis ben in mijn geboorteland én op de plek waar mijn grootouders vandaan komen: Ambon. Dit gevoel heeft een verdrietige bron, maar sinds mijn eerste solo-album besef ik nog meer hoe rijk ik hierdoor ben: ik heb twee culturen in me.'

HOE ONTSTOND HET IDEE VOOR DAT ALBUM?

'Ik wilde al een tijdje een solo-album maken, maar het idee kwam onverwachts. Ik was ukelele aan het oefenen en bedacht dat ik simpele liedjes nodig had. Lagu-lagu, dus. Deze liedjes hebben maximaal vier akkoorden. Ritmisch niet heel complex, maar je moet wél specifieke slagjes maken. Wat bleek? Ik deed het bijna zonder na te denken! Onbewust had ik me de techniek van mijn opa en moeder eigen gemaakt. Het was alsof de liedjes mij hadden gepakt. Ik moest er iets mee doen. Het zijn mooie liedjes. Ik wilde ze op een heel pure manier vangen, zonder toeters en bellen. Ook wilde ik het album een licht activistisch tintje geven. Het verhaal van de Molukkers behoort tot de Nederlandse geschiedenis. Desondanks weten weinig mensen ervan. Ik wil dat mensen weten waarom Molukkers in Nederland zijn. Heel knap dat mensen met een spandoek de straat opgaan, maar dat past niet bij mij. Ik wilde het verhaal vertellen op mijn manier: heel toegankelijk, door muziek. Aan de binnenkant van het album staat heel beknopt het Molukse verhaal vanaf 1951, de aankomst in Nederland. Van vrienden hoor ik dat ze deze geschiedenis niet kenden, maar dat dit verhaal in combinatie met de liedjes en muziek écht bij hen is binnen gekomen. Het album heet *Toma!* Een roeierskreet die 'vooruit' betekent. Het is ook symbolisch bedoeld: ook al heb je het moeilijk, ga vooral door. Dat deden mijn grootouders ook. Dit album is, net als het tweede, een erbetoon aan hen. Mijn grootouders zijn mijn inspiratiebron.'

HOE WAREN ZIJ?

'Opa Piet en oma Soes Loppies-Marlissa waren de ouders van mijn moeder. Mijn opa werkte in een fabriek, maar was bovenal een artiest. Hij had een kuif en getekende snor. Vaak droeg hij een zonnebril met spiegelglazen. Hij zong, speelde ukelele en viool.

Oma Aké en opa Bang

Oma Soes en opa Piet

Pas later begreep ik wat de eerste generatie allemaal heeft meegemaakt

Muziek was zijn uitlaatklep; hij was getraumatiseerd. De koffer met spullen die hij naar Nederland had meegenomen, heeft hij nooit geopend. Net als veel andere Molukkers zat hij bij het KNIL. Na de Indonesische onafhankelijkheid moest hij op dienstbevel zijn geboorteland verlaten. Afsproken was dat hij tijdelijk in Nederland zou blijven, maar uiteindelijk is hij hier overleden. Hij was boos over het verleden. Hij vertikte het om Nederlands te leren. Oma Soes sprak het wel goed. Zij had op een dag de knop omgezet: oké, we gaan hier een toekomst opbouwen. Ze was grappig en gezellig. Het rook er altijd naar bami en pisang goreng. Mijn vaders ouders, opa Bang en oma Aké Manuputty-Tapilaha, waren grappig maar

serieuzer. Mijn opa heb ik helaas niet gekend, maar ik zat altijd met mijn oma te knuffelen of hielp haar met koken.

Pas later begreep ik wat de eerste generatie allemaal heeft meegemaakt. De oorlog, wekenlang met kleine kinderen op de boot, de aankomst in het koude – letterlijk en figuurlijk – Nederland. Ze hebben daar nooit over geklaagd, maar gingen dóór ondanks al die tegenslagen. Hun veerkracht vind ik inspirerend. Ze hebben me geleerd om niet te lang stil te staan bij dingen die je niet kunt veranderen. Als ik denk aan hun ervaringen, besef ik nog meer dat ik niets te klagen heb. Dit jaar is het alweer zeventig jaar geleden dat zij hier aankwamen.'

EEN GOED MOMENT VOOR EEN TWEEDE ALBUM.

'Door de lockdown had ik meer tijd en kon ik rustig nadenken over een volgende stap. Ik wil dat het Molukse muzikale erfgoed bewaard blijft. Na het eerste album wist ik al dat ik nog een album met lagu-lagu wilde maken. Toch kwam het er steeds niet van. Nu besloot ik het momentum te pakken en mijn nieuwe album te koppelen aan een jubileumjaar. Nadat ik via crowdfunding genoeg geld binnen had gehaald, kon ik in februari de studio in. Ik deed dat samen met zangeressen Daniella Loppies – mijn nichtje – en Talita Angwarmasse. Talita verving Na'omi Pariama, die in quarantaine zat. Na'omi deed mee op mijn eerste album en zingt vast in mijn liveband. Behalve de zangeressen gingen ook de muzikanten Nick Croes, Gino Cochise en Ruben Croes mee de studio in. Hetzelfde clubje als bij *Toma!*, alleen Ruben was nieuw. Jelte Tuinstra was opnieuw de producer. Mijn tweede album produceerde hij samen met engineer Felix Tournier. We gingen op dezelfde manier te werk als eerst.'

HOE?

'Niet eerst het gitaarspel of de zang opnemen, maar alles tegelijk. We speelden in een kringetje met microfoons eromheen en namen dat op. Ik wilde de sfeer van dat moment vangen. We hebben die live-performance dus niet achteraf gepolijst. Vergeleken met het eerste album is de sound van dit album overigens wat rijker en voller. Zo doen er op sommige nummers strijkers mee, bijvoorbeeld bij *Nusaniwe*. Het eerste deel is vrolijk: samen bij maanlicht genieten van een Ambonees strand. Met de strijkers begint het tweede, melancholische deel: het afscheid en de herinneringen aan vroeger. Op dit album staat ook een zelfgeschreven heimwee-liedje: *Kapan, Kapan*. Ofwel: oh wanneer. Het was de eerste keer dat ik in het Maleis schreef. Misschien ga ik het vaker doen.'

DE TOEKOMST?

'Ik broed nog op de naam van mijn nieuwe album. Vóór de release ga ik misschien al een single uitbrengen. En verder? Ik wil nog zoveel. Zo wil ik ooit iets met vocale jazz à la Ella Fitzgerald doen. Maar ik wil het liefst nog heel lang met het clubje van mijn albums spelen. We voelen elkaar feilloos aan. A *match made in heaven*. De zangeressen en muzikanten hebben Molukse of Indische roots. Je merkt dat we dezelfde invloeden hebben gehad: krontjong, country, Hawaïaanse muziek. Jelte, de enige *Belanda*, past goed bij ons; hij begrijpt de muziek. Wat dat betreft is muziek een universele taal. Molukse en Indische mensen zeggen vaak dat mijn muziek ze raakt. Het zou mooi zijn als ik met de lagu-lagu ook veel mensen buiten de Molukse en Indische gemeenschap kan bereiken.'

Meer info: jessicamanuputty.com. Hier staat ook hoe je *Toma!* kunt bestellen. Volg Facebook en Instagram voor updates over haar nieuwe album.

JESSICA MANUPUTTY TIPT

Op 20 maart 2021 deed Jessica mee aan het eerste livestream-concert van Cahaya Maluku – schittering van de Molukken – in het kader van 70 jaar Molukkers in Nederland. 'Het barstte er van de Molukse talenten om in de gaten te houden.' Ze noemt onder anderen (jazz-)gitarist Rafael Sinay, dichter/spoken word-artiest Djé-rimo, zanger, producer en dj JAEL en multi-instrumentalist Gino Cochise – zoon van zangeres Julya Lo'ko en gitarist Erwin van Ligten.